Nucli Paulo Freire de la UDG

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Plaça de Sant Domènc, 9, 17004 GIRONA
Tel. 972 418027
nuclipaulofreire@udg.edu
www.udg.edu/nuclipaulofreire

Acta 02 (curs 2026-2027)

Nucli Paulo Freire (14 d'octubre de 2026)

Assistents: Rosario Arteaga, Xavier Besalú, Miquel Blanch, Arnau Gil, Lara Morcillo, Pep Caballé, Joan Colomer, Montserrat Mola, Josep Miquel Palaudàrias i Pere Soler,

Lloc: Espai Paulo Freire de la Facultat d'Educació i Psicologia (UdG)

Qüestions diverses:

Teníem programada **la propera reunió** del Nucli per al dia 11 de novembre. Com que aquest dia s'ha convocat una vaga general, hem decidit de canviar-lo: la farem el dimecres següent, dia **18 de novembre**.

Ja s'han publicat els articles de la Lara, "Ciutadania en espera: el perill de no prendre partit" i de l'Ivan, "Com educar quan no compartim una única cultura, una única identitat i una única moral?", al Diari de l'Educació. També el d'en Josep al Diari de Girona, "Desnonaments: aules sense sostres". L'article de novembre toca escriure'l a l'Arnau (és important que el faci arribar a en Josep Miquel abans del dia 10, perquè després serà fora).

Havíem programat un **Cercle de Lectura** per a la reunió del mes de desembre sobre "Els Centres de Segona o Noves Oportunitats". Hem decidit posposar-lo per al **mes de gener** de 2027. En Miquel ja n'ha parlat amb l'Eduard Piñero, que està disposat a venir a la reunió, i en Pere ho farà amb en Naïm Colon.

Pel que fa a la recerca sobre "Alfabetització i analfabetisme polític", en Josep Miquel, al més aviat possible, farà arribar el document a Manel Barbero i a Margarida Falgàs perquè en facin una lectura i revisió crítica i ens facin arribar el seu informe escrit abans del 30 de novembre. Un cop feta aquesta revisió el farem arribar a les 15 persones entrevistades. Mentrestant en Josep Miquel explorarà la possibilitat de si alguna editorial està disposada a publicar-lo. En Pere ens fa saber que ha redactat un article sobre el tema i que el farà arribar a la resta de membres de l'equip de recerca. Per altra banda, l'Anna Planas ha fet la proposta de presentar l'estudi a l'Ateneu 24 de juny: hem quedat de fer-ho el divendres 12 o el divendres 19 de febrer de l'any vinent (Josep Miquel).

Assumptes relacionats amb el CFA de Girona: el Cercle de Lectura de l'abril es farà el dia 8 (i no el 15, com estava programat). Ja s'ha signat el Protocol de col·laboració entre el CFA i el Nucli (en Miquel ens el farà arribar). A la Marxa popular del 14 de

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Plaça de Sant Domènc, 9, 17004 GIRONA
Tel. 972 418027
nuclipaulofreire@udg.edu
www.udg.edu/nuclipaulofreire

novembre, l'explicació sobre els primers alfabetitzadors la faran la Montserrat Agustí i l'Agnès Vila. La Comissió del 50è aniversari de l'escola d'adults es trobarà aquest mes d'octubre i ens farà arribar la seva proposta per a la reunió del mes de novembre.

Exposició "Educació d'adults: teixint complicitats": s'ha fet una nova enviada a un munt d'escoles i entitats. L'Escola d'adults de Sant Feliu de Guíxols s'estima més fer-la el curs vinent 2027-28; el GEiEG s'ha interessat per portar-la a les seves instal·lacions de Palau; la Casa de Cultura de Girona ha desestimat la proposta; i el diputat Isaac Padró ens ha fet saber que vol fer una donació particular.

La Lara informa de l'acte celebrat a l'Auditori Josep Irla, organitzat per l'Ateneu Salvadora Català. Va ser un èxit d'assistència i ja han recollit 12.000 euros.

En Joan informa de la reunió del Consell Municipal d'Educació de Girona on es va parlar de "Les ansietats dels joves" i ell els va informar sobre la recerca que hem fet sobre "Alfabetització i analfabetisme polític".

En Miquel informa de la presentació del nou curs al CFA de Girona que es va fer el 7 d'octubre i on va intervenir Dolors Magret.

En Pere informa que el correu del Nucli ha rebut un munt de missatges de l'Associació DOTA, que ens convida a participar en la Jornada sobre alfabetització que faran a Salt el 26 de novembre. Hem acordat d'agrair-los-hi, però hem declinat de participar-hi com a Nucli.

Cercle de Lectura sobre les conclusions de la recerca "Analfabetisme polític i alfabetització política:

En Josep Miquel ha fet una explicació breu de l'origen i el procés de recerca seguit des de l'any 2021. Ha enumerat les parts de l'informe final, deixant clar que els punts de vista de les persones entrevistades queden molt ben reflectits en l'apartat d'anàlisi del contingut, el més extens de l'informe, que s'ha organitzat a partir dels 7 objectius que s'havien acordat en el marc teòric, i que ha servit per redactar l'apartat de conclusions.

En Pep ha demanat a la IA que fes una anàlisi crítica i curta del contingut de tot el document. Vet aquí el resultat:

La profunda bretxa entre la teoria emancipadora i la burocràcia escolar: Tot i que el marc teòric invoca constantment la pedagogia crítica de Paulo Freire per transformar la societat, les entrevistes demostren que el sistema educatiu real funciona d'una manera tècnica i burocràtica, convertit moltes vegades en una simple "fàbrica de títols" on la transformació social queda relegada a una utopia inabastable.

El trauma institucional de l'autocensura i la por: El text treu a la llum una de les realitats més greus i silenciades en l'àmbit educatiu català: la polarització i la repressió viscudes arran del "procés" (en

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Plaça de Sant Domènc, 9, 17004 GIRONA
Tel. 972 418027
nuclipaulofreire@udg.edu
www.udg.edu/nuclipaulofreire

especial incidència amb els fets d'octubre de 2017) han instal·lat la por i l'autocensura entre el professorat. Molts docents prefereixen evitar temes controvertits per no patir denúncies o pressions per part de les famílies o de la mateixa administració.

La irrellevància de l'escola davant de l'algoritme: Les mateixes veus expertes de la recerca admeten un fracàs evident: l'alfabetització política de les noves generacions ja no passa a les aules, sinó a les xarxes socials. L'escola es mostra incapaç de competir contra algoritmes dissenyats expressament per a la polarització, la superficialitat i la recompensa immediata, arribant tard i desarmada davant l'auge de discursos extremistes.

La contradicció de la "neutralitat" i la manca de formació real: S'evidencia que els docents no disposen d'una formació específica i sistemàtica en matèria política. Això els genera una gran inseguretat, oscil·lant entre una suposada "neutralitat asèptica" (que en la pràctica perpetua l'*statu quo*) i el temor constant a ser titllats d'adoctrinadors si intenten promoure un veritable pensament crític.

El risc de l'elitisme intel·lectual en el concepte d'"analfabetisme polític": Qualificar d'"ingènua" o "analfabeta" la ciutadania que es desinteressa de la política pot caure en un cert paternalisme pedagògic. El mateix text reconeix de manera crítica que la desafecció de les classes populars i dels joves no sorgeix només d'una manca de cultura, sinó d'un profund desengany davant la degradació de la classe política institucional i l'augment insostenible de les desigualtats socials.

Com és de suposar, el tema ha generat un debat viu, intens, divers i controvertit. Per començar, uns qualificatius genèrics: Es tracta d'una recerca massa universitària; les conclusions són prou consistents; aquestes conclusions apareixen com a políticament correctes...

S'hi detecta un cert biaix cap a l'educació formal, mentre que les altres queden més en un segon pla. Hi ha hagut un debat entorn del currículum: s'ha dit que era excessivament genèric, que no entrava de ple en les qüestions de metodologia, que era poc concret i deixava les coses massa obertes. També s'ha posat en relleu que la formació política, tant els docents com els no docents, l'han adquirit majoritàriament fora del sistema educatiu. En tot cas, ha quedat clar que el currículum oficial no impedeix, sinó que més aviat propicia, l'alfabetització política de l'alumnat.

S'ha posat en qüestió el concepte d'analfabet polític: si tota educació és política, doncs tota persona té un bagatge polític, adquirit tant en l'educació formal com en la no formal i la informal. Si tothom es construeix una concepció de la realitat a partir de la pròpia experiència, es podria dir que o bé tots som analfabets polítics (tenim una concepció parcial i incompleta de la realitat) o bé tots som alfabets polítics.

S'ha plantejat, a partir d'un article de T.S. Kelly, el tema de l'abordatge de les qüestions controvertides en educació, que es podria fer des de quatre posicions diferents: la neutralitat, la parcialitat, la imparcialitat neutral i la imparcialitat compromesa. Sobre aquest tema, Jaume Trilla afirma que el contrari de la neutralitat no és l'adoctrinament sinó la bel·ligerància. En tota societat pluralista hi hauria uns valors compartits

Nucli Paulo Freire de la UDG

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Plaça de Sant Domènc, 9, 17004 GIRONA
Tel. 972 418027
nuclipaulofreire@udg.edu
www.udg.edu/nuclipaulofreire

majoritàriament, desitjables (pau, justícia, drets humans...; uns contravalors a combatre (discriminació, tortura...); i una valors no compartits però que formen part del joc pluralista.

Sovint s'ha associat l'alfabetització política a les esquerres, a un cert paternalisme, a una certa supremacia moral... quan d'alfabetització política n'hi pot haver en tot l'espectre ideològic. De fet, a dia d'avui, potser els qui més fan aquesta alfabetització siguin les dretes extremes.

Es parla de la pressió per tenir resultats. A vegades s'associa el pensament crític a posar-ho tot en qüestió, al dubte permanent...

També s'ha dit que tots els estats nacionals tenen un projecte polític que inclou un projecte sobre l'educació dels seus ciutadans; que la formació política dels docents hauria d'incloure una revisió de les pròpies creences, una base sòlida de coneixements i un seguit d'habilitats (debat, argumentació, etc.) i que hauria de ser una formació molt vivencial i pràctica.

El tema dona molt més de si i potser haurem de reemprendre el debat en una altra de les reunions del Nucli...

PROPERA REUNIÓ DEL NUCLI PAULO FREIRE:

Dimecres, 18 de novembre de 2026, a les 18,00 hores

Lloc: Espai Paulo Freire de la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG